

Sygn. akt III Ca 50/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Henryk Brzyżkiewicz

Sędzia SO Barbara Braziewicz

Sędzia SO Anna Hajda (spr.)

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2016 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa B. S.

przeciwko J. S.

o alimenty

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku częściowego Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 13 listopada 2015 r., sygn. akt III RC 158/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powódki alimenty w kwocie 800 zł (osiemset złotych) za okres od dnia 1 kwietnia 2015r. do dnia 27 kwietnia 2015r., a w pozostałej części oddala powództwo;

2. oddala apelację w pozostałej części.

SSO Anna Hajda SSO Henryk Brzyżkiewicz SSO Barbara Braziewicz

UZASADNIENIE

Powódka B. S. domagała się zasądzenia od pozwanego J. S. alimentów po 1.000 zł miesięcznie, poczynając od 20 marca 2015r. W uzasadnieniu wskazała, że pozwany jest jej mężem i od kilkunastu lat nie łoży na jej utrzymanie. Podała, że od 3 lat znajduje się na utrzymaniu niepełnosprawnej matki, nad którą sprawuje opiekę, co uniemożliwia jej podjęcie zatrudnienia. Pozwany otrzymuje 3.500 zł emerytury miesięcznie. Z uzyskanych środków opłaca mieszkanie wspólnie zajmowane przez strony. Powódka opłaca jedynie rachunki za prąd i Internet.

Pozwany wniósł o zawieszenie postępowania za okres od daty wytoczenia powództwa o rozwód oraz o oddalenie powództwa o alimenty za okres od 20 marca 2015r. do 27 kwietnia 2015r. Podniósł, że 28 kwietnia 2015r. wystąpił z powództwem o rozwód. Wskazał, że przyczyną pogorszenia się stosunków między małżonkami jest nałóg alkoholowy powódki. Podał, że pokrywa koszty utrzymania mieszkania zajmowanego przez strony. Żona opiekuje się matką i w związku z tym gospodaruje przysługującym jej świadczeniem emerytalno rentowym w wysokości około 2.700 zł miesięcznie. Dalej pozwany wskazał, że otrzymuje emeryturę w kwocie 3.135,33 zł miesięcznie. Jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym. Cierpi na wiele schorzeń. Oszacował koszty swojego utrzymania na około

3.000 zł miesięcznie. Podał również, że ponosi roczne wydatki w kwocie 5.834 zł z tytułu podatku od nieruchomości, ubezpieczenia samochodu, kosztów jego eksploatacji oraz zakupu opału.

Zaskarżonym wyrokiem częściowym Sąd Rejonowy oddalił powództwo za okres od 20 marca 2015r. do 31 marca 2015r. oraz zasądził od pozwanego na rzecz powódki alimenty w kwocie po 1.000 zł za okres od 1 kwietnia 2015r. do 27 kwietnia 2015r., płatne z góry do 20 dnia każdego miesiąca. Wyrokowi w punkcie zasądzającym alimenty nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Orzeczenie to zapadło przy ustaleniu, że strony zawarły związek małżeński 21 lutego 1990r. w R.. Powódka, z zawodu krawcowa, ma obecnie 47 lat. W trakcie trwania związku małżeńskiego nie podejmowała zatrudnienia na wyraźne życzenie pozwanego. Cierpi na przepuklinę przelykową oraz ropne zapalenie płuc. Miesięczny koszt leczenia wynosi około 65 zł.

Sąd ustalił, że w okresie od 20 marca 2015r. do 27 kwietnia 2015r. powódka mieszkała z pozwanym, swoją matką i dwójką dorosłych dzieci stron we wspólnym mieszkaniu o pow. 101m² składającego się z parteru i zaadoptowanego na drugie mieszkanie strychu. Opłaty za oba mieszkania są wspólne. Lokal jest ogrzewany piecem centralnego ogrzewania na węgiel. W sezonie na ogrzewanie potrzeba 3 ton węgla.

Począwszy od grudnia 2014r. strony nie prowadziły wspólnego gospodarstwa domowego. Powódka utrzymywała się z emerytury swojej matki w kwocie 2.674 zł. Ze środków tych opłacała rachunki oraz czynsz za mieszkanie matki – łącznie 973 zł miesięcznie. Pozostałą kwotę przeznaczała na utrzymanie swoje, matki oraz dwójki dzieci stron. Swoją koszt utrzymania w tym okresie oszacowała na 600-700 zł miesięcznie. Syn stron nie pracował i nie uczył się. Pomagał w opiece nad babką. Córka stron pracowała, lecz powódka pomagała jej zapewniając wyżywienie. Matka powódki chorowała, nasiliły się u niej objawy choroby Alzheimera. Rozpoznano u niej również zespół otępienny głębokiego stopnia. Powódka zapewniała jej codzienną opiekę.

Sąd ustalił również, że powódka w przeszłości nadużywała alkoholu, lecz od 4 lat zachowuje abstynencję. Nie korzysta z pomocy MOPS w R..

Pozwany jest emerytem górniczym. Obecnie ma 61 lat. Pobiera świadczenie emerytalne w wysokości 3.135,33 zł miesięcznie. Nie pracuje dodatkowo. Cierpi na chorobę P., zespół depresyjny, zespół bólowy odcinka szyjnego kręgosłupa, chorobę niedokrwienną serca, nadciśnienie tętnicze oraz cukrzycę typu drugiego. Miesięcznie na zakup leków przeznaczają 250 zł. Stwierdzono u niego niepełnosprawność w stopniu umiarkowanym. W przeszłości pozwany nadużywał alkoholu. Obecnie zaprzestał takiego postępowania z powodu stanu zdrowia.

Począwszy od marca 2015r. pozwany opłacał samodzielnie lub za pośrednictwem powódki większą część rachunków za mieszkanie – 771 zł miesięcznie. Kupował również węgiel za kwotę 2.200 zł rocznie. Między 20 marca 2015r. a 27 kwietnia 2015r. zakupił do mieszkania żarówki oszczędnościowe za 200 zł. Ponosi również koszty podatku od nieruchomości i garażu w wysokości 300 zł rocznie. Na swoje utrzymanie pozwany przeznaczają około 1.330 zł. W 2015r. zaciągnął pożyczki łącznie w kwocie 7.200 zł na zakup samochodu i węgla. Miesięczna rata na spłatę pożyczek wynosi 300 zł.

Strony posiadają samochód marki R. (...), który użytkuje wyłącznie pozwany. Z tego tytułu ponosi koszty OC w wysokości 511 zł rocznie oraz paliwa – 150 zł miesięcznie.

Sąd ustalił, że w marcu 2015r. pozwany przekazał powódce 2.000 zł. W lipcu 2015r. powódka z synem i matką wprowadziła się do mieszkania matki, która zmarła 14 października 2015r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy mając na uwadze treść art. 27 kro uznał, że powództwo jest częściowo zasadne. Sąd wskazał, że powódka w okresie od 20 marca 2015r. do 31 marca 2015r., kiedy to otrzymała od pozwanego 2.000 zł, znajdowała się w lepszej sytuacji majątkowej niż obowiązany, dlatego powództwo za ten okres zostało oddalone.

Ustalając wysokość obowiązku alimentacyjnego Sąd miał na uwadze z jednej strony dysproporcję w sytuacji finansowej stron, z drugiej zaś zwrócił uwagę na okoliczność, że pozwany opłaca większość kosztów związanych ze wspólnym mieszkaniem stron. Wskazując jednocześnie, że stopa życiowa małżonków, nawet żyjących w separacji, powinna być równa, Sąd uznał roszczenie powódki za zasadne do kwoty po 1.000 zł miesięcznie. Rygor natychmiastowej wykonalności nadano na mocy art. 333 § 1 pkt 1 kpc.

Apelację od tego orzeczenia wniósł pozwany zaskarżając go w części zasadzającej alimenty i co do rygoru natychmiastowej wykonalności. Zarzucił sprzeczność ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na błędnym przyjęciu, że możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego uzasadniają zasądzenie na rzecz powódki alimentów w kwocie 1.000 zł za okres od 1 kwietnia 2015r. do 27 kwietnia 2015r. oraz, że pozwany opłacał większość rachunków jedynie do marca 2015r. Pozwany wskazywał również, że Sąd błędnie ustalił, iż powódka przeznaczyła otrzymane w marcu 2.000 zł na spłatę zadłużenia czynszowego, a w kwietniu 2015r. dysponowała jedynie kwotą 500 zł. W ocenie skarżącego zasada równej stopy życiowej małżonków nie uzasadniała zasądzenia na rzecz powódki 1.000 zł tytułem alimentów za okres od 1 kwietnia 2015r. do 27 kwietnia 2015r. Pozwany zarzucił nadto naruszenie przepisów postępowania, a to: art. 321 § 1 kpc przez orzeczenie ponad żądanie pozwu oraz art. 233 kpc przez brak wszechstronnego rozważenia zgromadzonego materiału dowodowego oraz naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów przez dokonanie oceny w sposób dowolny, nie uwzględniający wszystkich zgromadzonych dowodów i ich wzajemnego związku. W oparciu o tak podniesione zarzuty pozwany wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa za okres od 1 kwietnia 2015r. do 27 kwietnia 2015r. i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem I i II instancji według norm przepisanych. Względnie domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się częściowo zasadna, gdyż zaskarżonego wyroku nie można było uznać w całości za trafny.

Sąd Okręgowy generalnie podziela i uznaje za swoje ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, uznając, że nie ma potrzeby ich ponownego szczegółowego przytaczania. Jednakże Sąd Okręgowy nie podzielił do końca wniosków Sądu Rejonowego, wywiedzionych z zebranego w sprawie materiału dowodowego.

W pierwszej kolejności należy przyznać rację skarżącemu, w takim zakresie, w jakim wskazywał w apelacji, że Sąd dopuścił się naruszenia art. 321 kpc. Zgodnie z treścią wskazanego przepisu Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Przepis art. 321 k.p.c. wyraża kardynalną zasadę wyrokowania dotyczącą przedmiotu orzekania, według której sąd związany jest żądaniem zgłoszonym przez powoda w powództwie (*ne eat iudex ultra petita partium*), a więc nie może wbrew żądaniu pozwu zasądzić czegoś jakościowo innego albo w większym rozmiarze lub uwzględnić powództwo na innej podstawie faktycznej niż wskazana przez powoda (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r. I UK 452/14 LEX nr 1816588). Skoro zatem powódka domagała się zasądzenia na swoją rzecz alimentów w wysokości po 1.000 zł miesięcznie to zasądzenie takiej kwoty za okres krótszy niż miesiąc niewątpliwie stanowi wykroczenie poza żądanie zgłoszone przez nią w pozwie. Z tej przyczyny orzeczenie musiało zostać skorygowane przez Sąd Odwoławczy, co do wysokości. Nie ulega jednak wątpliwości, że co do zasady należało je uznać za uzasadnione.

Wskazać należy, że istnienie i zakres obowiązku alimentacyjnego między małżonkami opiera się na regulacji art. 27 kro. W rezultacie, dla określenia jego istnienia i rozmiaru decydującą będzie zasada równej stopy życiowej małżonków. Małżonek lepiej zarabiający nie może więc żyć na wyższej stopie, niż małżonek gorzej zarabiający. Zakres obowiązku małżonków przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny wyznaczają przy tym ich siły tj. możliwości wypełniania obowiązku, wynikające ze stanu fizycznego i psychicznego każdego z małżonków oraz możliwości zarobkowe i

majątkowe każdego z nich. Zakres ten nie zależy więc od faktycznie uzyskiwanych dochodów, lecz od dochodów, jakie każde z małżonków mogłoby osiągnąć, wykorzystując swoje możliwości.

Uwzględniając powyższe rozważania słusznie wskazał zatem Sąd pierwszej instancji, że zasądzenie na rzecz powódki alimentów znajdowało uzasadnienie w treści art. 27 kro i wynikającej z niego zasady równej stopy życiowej małżonków. Nie ulega wątpliwości, że uprawniona dysponuje o wiele mniejszymi środkami na własne utrzymanie niż pozwany. Nie sposób przy tym podzielić stanowiska zobowiązanego, który w apelacji wskazuje, że powódka dysponuje na własne utrzymanie środkami pochodzącymi ze świadczenia emerytalnego swojej matki. Podkreślenia wymaga, na co zwracał również uwagę pełnomocnik strony powodowej na rozprawie apelacyjnej, że na matce uprawnionej nie ciążył obowiązek alimentowania powódki, w przeciwieństwie do pozwanego. Zatem nie można było środków tych wliczać do możliwości majątkowych powódki.

Wskazując na znaczną dysproporcję w środkach, które każda ze stron mogła przeznaczyć wówczas na swoje utrzymanie nie sposób pominąć także okoliczności, że brak zatrudnienia w trakcie trwania związku małżeńskiego po stronie powódki podyktowany był jednoznacznym i kategorycznym stanowiskiem zobowiązanego, który nie chciał by żona pracowała zarobkowo. Tym samym nie można uprawnionej stawiać zarzutu, że nie wykorzystywała dotychczas swoich możliwości zarobkowych. Jednocześnie jednak przy ferowaniu wyroku należało uwzględnić, że w okresie od 1 do 27 kwietnia 2015r., gdy strony mieszkały jeszcze wspólnie przeważającą część opłat związanych z utrzymaniem mieszkania, zajmowanego przez strony, wziął na siebie pozwany.

Uwzględniając powyższe okoliczności Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że za okres od 1 do 27 kwietnia 2015r. zasadnym będzie zasądzenie alimentów od pozwanego na rzecz powódki w kwocie 800 zł. Kwota ta odpowiada realnym możliwościom zarobkowym pozwanego, a jednocześnie pozwala zaspokoić uzasadnione potrzeby uprawnionej.

Z tych przyczyn w zakresie, w jakim apelacja była uzasadniona, Sąd Odwoławczy zmienił zaskarżony wyrok w sposób opisany w sentencji na podstawie art. 386 § 1 kpc, zaś dalej idącą apelację oddalił na mocy art. 385 kpc. O kosztach postępowania odwoławczego nie orzeczono uwzględniając okoliczność, że Sąd Okręgowy rozpatrywał apelację od wyroku częściowego.

SSO Anna Hajda SSO Henryk Brzyżkiewicz SSO Barbara Braziewicz